

Postanowienie z dnia 21 kwietnia 2005 r.

I PZ 44/04

Pełnomocnik pracodawcy będący radcą prawnym nie może zgłosić ustnie do protokołu rozprawy (posiedzenia) wniosku o doręczenie uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji (art. 466 k.p.c. *a contrario*).

Przewodniczący SSN Herbert Szurgacz, Sędziowie SN: Katarzyna Gonera (sprawozdawca), Maria Tyszel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 21 kwietnia 2005 r. sprawy z powództwa Sławomira Z. przeciwko Hucie Szkła Okiennego „K.” SA w P.T. o odszkodowanie, na skutek zażalenia strony pozwanej na postanowienie Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 5 października 2004 r. [...]

o d d a l i ł zażalenie.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Trybunalskim postanowieniem z 5 października 2004 r. [...] odrzucił wniosek pełnomocnika strony pozwanej o doręczenie wyroku tego Sądu z 7 lipca 2004 r. wraz z uzasadnieniem, wydanego w sprawie z powództwa Sławomira Z. przeciwko Hucie Szkła Okiennego „K.” SA w P.T.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Okręgowy podniósł, że zgodnie z art. 387 § 1 i 3 k.p.c., sąd drugiej instancji uzasadnia wyrok z urzędu, orzeczenie z uzasadnieniem doręcza się zaś tej stronie, która w terminie tygodniowym od ogłoszenia sentencji wyroku zażąda doręczenia. Sąd wskazał, że wyrok został ogłoszony 7 lipca 2004 r. w obecności pełnomocnika strony pozwanej będącego radcą prawnym. W zakreślonym przez art. 387 § 3 k.p.c. tygodniowym terminie od ogłoszenia sentencji, który upłynął 14 lipca 2004 r., pełnomocnik strony pozwanej nie zażądał doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem. Pełnomocnik wystąpił z takim żądaniem dopiero 10

sierpnia 2004 r., a więc znacznie po upływie przepisanego terminu. Sąd uznał, że w tym stanie rzeczy żądanie doręczenia wyroku z uzasadnieniem należało odrzucić jako spóźnione z mocy art. 328 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. Ze względu na twierdzenia pełnomocnika strony pozwanej, Sąd zwrócił uwagę na to, że w protokole ogłoszenia wyroku z 7 lipca 2004 r. nie ma zapisu dotyczącego zgłoszenia przez pełnomocnika strony pozwanej żądania doręczenia wyroku z uzasadnieniem. Gdyby jednak nawet żądanie takie zostało przez niego zgłoszone do protokołu, to byłoby ono bezskuteczne z mocy art. 466 k.p.c. *a contrario*. Uprawnienie do zgłoszenia do protokołu środków odwoławczych i innych pism procesowych przysługuje jedynie pracownikowi lub ubezpieczonemu działającemu bez adwokata lub radcy prawnego. Natomiast uprawnienie takie z pewnością nie przysługiwało pełnomocnikowi strony pozwanej będącemu radcą prawnym.

W zażaleniu na powyższe postanowienie pełnomocnik strony pozwanej wniósł o jego uchylenie i nadanie dalszego biegu wnioskowi strony pozwanej poprzez doręczenie wyroku z uzasadnieniem. W uzasadnieniu zażalenia skarżący wskazał, że 29 czerwca 2004 r. Sąd Okręgowy w Piotrkowie po zamknięciu rozprawy odczytał ogłoszenie orzeczenia i wyznaczył termin jego publikacji na 7 lipca 2004 r. W tym dniu sędzia przewodniczący składu orzekającego ogłosił wyrok wyłącznie w obecności pełnomocnika strony pozwanej i protokolanta, odczytując sentencję wyroku. Pełnomocnik strony pozwanej twierdzi, że po ogłoszeniu sentencji oświadczył, iż wnosi o doręczenie wyroku z uzasadnieniem, w odpowiedzi na co został pouczone, że ma obowiązek - dla skuteczności kasacji - złożyć ten wniosek na piśmie w ustawowym terminie. Następnie skarżący wskazał, że fakt, iż wniosek pełnomocnika nie został zapisany w protokole ogłoszenia orzeczenia, nie mógł być przedmiotem wniosku o sprostowanie protokołu we właściwym czasie, gdyż akta sprawy nie zostały pełnomocnikowi strony pozwanej udostępnione w sekretariacie z powodu „przekazania sprawy sędziemu w Bełchatowie w celu uzasadnienia wyroku”. Skarżący podniósł, że zgodnie z art. 326 § 3 k.p.c. po ogłoszeniu sentencji przewodniczący podaje ustnie zasadnicze powody rozstrzygnięcia, których w przedmiotowej sprawie pełnomocnik strony pozwanej nie usłyszał i dlatego przede wszystkim wniósł już podczas ogłoszenia wyroku o doręczenie go z uzasadnieniem. Dalej skarżący wskazał, że wnosząc po ogłoszeniu wyroku o jego doręczenie oczekiwał, że otrzyma go na piśmie, zredagowany we wszystkich swoich elementach w definitywnej formie. W ocenie pełnomocnika strony pozwanej w żadnym wypadku nie można przyjąć, że żądanie

doręczenia wyroku z uzasadnieniem było spóźnione, gdyż wniosek ten nie jest równoznaczny z wniesieniem środka odwoławczego, a w tym wypadku mógł, ale nie musiał skutkować zaskarżeniem wyroku.

Sąd Najwyższy, zważył co następuje:

Zagadnienie dopuszczalności żądania doręczenia odpisu orzeczenia z uzasadnieniem można rozpatrywać z jednej strony na płaszczyźnie zasady jawności postępowania sądowego wobec stron i uczestników postępowania (por. w szczególności art. 42 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm. oraz art. 9 k.p.c.), a z drugiej strony - w odniesieniu do problematyki procesowej zaskarżania orzeczeń. Zasada jawności wewnętrznej wynika z art. 9 zdanie drugie k.p.c., zgodnie z którym strony i uczestnicy postępowania mają prawo otrzymywać odpisy lub wyciągi z akt. Powołany przepis odnosi się do wszystkich dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w tym także do orzeczenia z uzasadnieniem, jeżeli zostało już sporządzone. Skuteczność żądania doręczenia takich odpisów (wyciągów) nie zależy od zachowania jakichkolwiek terminów lub innych warunków, a jedynie od uiszczenia opłaty kancelaryjnej, chyba że strona korzysta ze zwolnienia od kosztów sądowych (por. np. art. 463 k.p.c.). Doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem nie ma jednak wówczas znaczenia dla biegu terminu do wniesienia odwołania (apelacji lub kasacji), czyli nie ma znaczenia procesowego.

Inaczej przedstawia się kwestia dopuszczalności żądania sporządzenia i doręczenia odpisów orzeczeń wraz z uzasadnieniem w toku postępowania, w związku z systemem wnoszenia środków odwoławczych lub środków zaskarżenia. Pomijając inne przypadki, należy tu - ze względu na przedmiot zaskarżenia w niniejszej sprawie - wskazać jedynie na art. 328 § 1 i art. 387 § 3 k.p.c.

Według przepisów o postępowaniu apelacyjnym, sąd drugiej instancji uzasadnia z urzędu wyrok oraz postanowienie kończące postępowanie w sprawie (art. 387 § 1 k.p.c.), a jeżeli nastąpiło ogłoszenie sentencji, to orzeczenie wraz z uzasadnieniem doręcza się stronie, która w terminie tygodniowym - mającym charakter terminu ustawowego - od ogłoszenia sentencji zażądała doręczenia (art. 387 § 3 *in principio* k.p.c.). Jeżeli ogłoszenia nie było, orzeczenie z uzasadnieniem doręcza się stronom w terminie tygodniowym od sporządzenia uzasadnienia z urzędu (art. 387 § 3 *in fine* k.p.c.). Przepis art. 387 § 3 k.p.c. nie uzależnia dopuszczalności żądania doręczenia

orzeczenia z uzasadnieniem od tego, czy w sprawie przysługuje kasacja, tym bardziej że w niektórych przypadkach jej dopuszczalność zależy od przedmiotu sprawy (art. 392¹ § 2 k.p.c.) albo od wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 392¹ § 1 k.p.c.). W art. 387 § 3 k.p.c. nie wymaga się też, by strona, zgłaszając wymienione żądanie, deklarowała, że czyni to w zamiarze wniesienia kasacji. Decydujące jest tu zachowanie tygodniowego terminu. Jego przekroczenie powoduje odrzucenie wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem złożonego na podstawie art. 387 § 3 k.p.c., aby wyraźnie zaznaczyć, że jest on spóźniony i nie otwiera drogi do wniesienia kasacji, co jednak nie pozbawia strony złożenia wniosku o doręczenie odpisu wyroku i odpisu jego uzasadnienia na podstawie art. 9 k.p.c. - jednak już bez skutku w postaci otwarcia drogi do wniesienia kasacji.

Na podstawie art. 9 k.p.c. strona ma prawo otrzymać w każdym czasie odpis wyroku i sporządzonego uzasadnienia, niezależnie od uprawnienia otrzymania wyroku z uzasadnieniem sporządzonym na jej żądanie zgłoszone w terminie określonym w art. 328 § 1 k.p.c. lub art. 387 § 3 k.p.c. Doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem na podstawie art. 9 k.p.c. nie otwiera drogi do wniesienia apelacji lub kasacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 12 września 2001 r., I PZ 59/01, OSNAPiUS 2003 nr 17, poz. 416).

Należy bowiem mieć na względzie, że - odmiennie niż przy apelacji - zażądanie przez stronę doręczenia orzeczenia sądu drugiej instancji z uzasadnieniem (gdy nie jest ono doręczane z urzędu) jest warunkiem koniecznym dla wniesienia kasacji. Kasację wnosi się w terminie miesięcznym od doręczenia stronie skarżącej orzeczenia z uzasadnieniem (art. 393⁴ k.p.c.). Warunkiem dopuszczalności kasacji jest złożenie w terminie tygodniowym przewidzianym w art. 387 § 3 zdanie pierwsze k.p.c. wniosku o doręczenie odpisu orzeczenia sądu drugiej instancji z uzasadnieniem. Jeśli wniosek taki nie został skutecznie złożony, kasacja jest niedopuszczalna i podlega odrzuceniu na podstawie art. 393⁵ k.p.c. Wniosek złożony po terminie przewidzianym w art. 387 § 3 zdanie pierwsze k.p.c. nie wywołuje żadnych skutków procesowych (art. 167 k.p.c.) i jako bezskuteczny nie otwiera drogi do wniesienia kasacji, która - wniesiona w takich warunkach - podlega odrzuceniu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 listopada 2001 r., III CZ 86/01, LEX nr 52715).

Żądanie doręczenia wyroku z uzasadnieniem zgłoszone po upływie terminu z art. 387 § 3 k.p.c., gdy z okoliczności sprawy wynika, że celem tego żądania jest wniesienie kasacji, sąd drugiej instancji odrzuca. Ma tu odpowiednie zastosowanie

art. 328 § 1 k.p.c. („żądanie spóźnione sąd odrzuci na posiedzeniu niejawnym”) w związku z art. 391 k.p.c., ponieważ art. 387 k.p.c. nie zawiera w tym przedmiocie odmiennego unormowania (por. stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w niepublikowanych postanowieniach z dnia 7 czerwca 1997 r., II CZ 64/97, z dnia 5 września 1997 r., III CKN 389/97, z dnia 25 listopada 1997 r., I CZ 142/97 oraz z dnia 25 sierpnia 1999 r., III CKN 567/99).

Wniosek strony o doręczenie orzeczenia sądu drugiej instancji z uzasadnieniem, złożony na podstawie art. 387 § 3 k.p.c. po upływie terminu przewidzianego w tym przepisie, podlega odrzuceniu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 marca 2000 r., IV CZ 18/00, OSNC 2000 nr 10, poz. 181). Odrzucenie spóźnionego wniosku o doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem stwarza jasną sytuację procesową dla strony, która wie, że po ewentualnym doręczeniu odpisu wyroku z odpisem uzasadnienia na podstawie art. 9 k.p.c. nie będzie już możliwe skuteczne wniesienie kasacji. Strona, której wniosek odrzucono, może jednakże - na podstawie art. 9 k.p.c. - w dowolnym czasie żądać doręczenia odpisu orzeczenia sądu drugiej instancji - wyroku lub postanowienia kończącego postępowanie w sprawie wraz z uzasadnieniem. Doręczenie takie nie wywołuje jednak skutków procesowych w postaci możliwości wniesienia kasacji.

W rozpoznawanej sprawie Sąd Okręgowy odrzucił wniosek strony pozwanej o doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem jako spóźniony. Wniosek ten został złożony bowiem po upływie siedmiu dni od ogłoszenia wyroku. Skoro wyrok został ogłoszony 7 lipca 2004 r., to termin z art. 387 § 3 k.p.c. upłynął 14 lipca 2004 r., wniosek zaś został złożony 10 sierpnia 2004 r. (co wynika z prezentaty Biura Podawczego Sądu Okręgowego). Co prawda, pełnomocnik strony pozwanej twierdzi, że po ogłoszeniu wyroku złożył do protokołu ogłoszenia orzeczenia wniosek o doręczenie wyroku z uzasadnieniem, jednak w protokole z ogłoszenia wyroku nie ma żadnej wzmianki dotyczącej takiego wniosku. Twierdzenie pełnomocnika strony pozwanej o braku możliwości złożenia wniosku o sprostowanie treści protokołu posiedzenia jawnego wyznaczonego w celu publikacji orzeczenia nie może być traktowane poważnie, skoro wniosek o sprostowanie tego protokołu mógł być złożony dopóty, dopóki akta sprawy znajdowały się w Sądzie Okręgowym - czyli zanim zostały przedstawione z zażaleniem Sądowi Najwyższemu (art. 160 k.p.c.). Jednakże - jak słusznie ocenił Sąd Okręgowy - nawet gdyby takie żądanie zostało zgłoszone przez pełnomocnika strony pozwanej ustnie podczas posiedzenia jawnego wyznaczonego w celu

publikacji sentencji wyroku, byłoby ono nieskuteczne. Wniosek o doręczenie wyroku sądu drugiej instancji z uzasadnieniem powinien być złożony na piśmie. Z mocy art. 466 k.p.c. *a contrario*. prawo do ustnego zgłoszenia w sądzie wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem nie przysługiwało stronie pozwanej reprezentowanej przez radcę prawnego. Zgodnie z tym przepisem pracownik lub ubezpieczony działający bez adwokata lub radcy prawnego może zgłosić w sądzie ustnie do protokołu między innymi treść środków odwoławczych i innych pism procesowych (w tym wniosku o doręczenie uzasadnienia), a także poprawki i uzupełnienia tych pism. Przepis ten nie dotyczy pełnomocnika procesowego będącego radcą prawnym.

Skarżący nie kwestionuje okoliczności, że pisemny wniosek o doręczenie wyroku z uzasadnieniem złożył po upływie terminu z art. 387 § 3 k.p.c. Twierdzi natomiast, że wniosek pisemny był poprzedzony wnioskiem ustnym złożonym do protokołu posiedzenia jawnego wyznaczonego w celu publikacji wyroku. Na to jednak nie ma dowodów.

Z tych względów zażalenie podlegało oddaleniu na podstawie art. 385 w związku z art. 393¹⁸ § 3 i art. 397 § 2 k.p.c.

=====